

Sygn. akt *I ACa 1178/19*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Krzysztof Józefowicz

Sędziowie: Małgorzata Gulczyńska

Małgorzata Kaźmierczak /spr./

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Bank (...) SA w W.**

przeciwko **K. Z.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 8 października 2019 r. sygn. akt I C 390/19

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanej na rzecz powoda 135.844,01 zł (sto trzydzieści pięć tysięcy osiemset czterdzieści cztery złote 1 grosz) oraz odsetki od kwoty 79.727,17 zł w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego (...) jednak nie większe niż odsetki maksymalne począwszy od 21 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda 6.414 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. nakazuje ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu)

kwotę 2.990 zł tytułem nieuiszczonej uzupełniającej opłaty od pozwu;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda 8037 zł tytułem zwrotu kosztów procesu

w postępowaniu apelacyjnym.

Małgorzata Gulczyńska Krzysztof Józefowicz Małgorzata Kaźmierczak

Sygn.akt. I ACa 1178/19

Uzasadnienie pkt.I wyroku

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z 08.10.2019r Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo (...) SA przeciwko K. Z. o zapłatę oraz orzekł o kosztach procesu.

Podstawę tego rozstrzygnięcia Stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Okręgowego.

W dniu 23 marca 2009 r. pozwana zaciągnęła u powoda kredyt gotówkowy w wysokości 150.000,00 zł. Na podstawie umowy nr (...) kredytu gotówkowego P. pozwana zobowiązała się do dnia 20 kwietnia 2015 r. spłacić kredyt zaciągnięty na cele konsumpcyjne. W myśl § 7 umowy, odsetki były liczone od aktualnego stanu zadłużenia, za faktyczny okres wykorzystania kredytu. Przy zawarciu umowy kredytobiorca otrzymał plan spłaty kredytu. Po zmianie oprocentowania kredytu, wysokość rat określonych w planie spłaty ulegała zmianie (§ 8 ust. 3 umowy). (...) S.A. powinien powiadomić kredytobiorcę o zmianie wysokości rat kredytu, o której mowa w ust. 3, na piśmie przesyłając zawiadomienie, stanowiące integralną część umowy, w sposób o którym mowa w § 21 (§ 8 ust. 4 umowy). W przypadku niedotrzymania zawiadomienia o zmianie wysokości rat kredytu, kredytobiorca powinien spłacić raty kredytu w wysokości ustalonej w planie spłaty albo jeżeli otrzymał już zawiadomienie, o którym mowa w ust. 4 – w wysokości ustalonej w ostatnio otrzymanym zawiadomieniu (§ 8 ust. 5 umowy). Kwoty niespłaconych w całości lub w części rat kredytu – w terminach określonych w planie spłaty lub zawiadomieniu, o którym mowa w § 8 ust. 4 i 5 – stawały się wymagalne następnego dnia po upływie tych terminów zadłużeniem przeterminowanym i wymagalnym (§ 12 ust. 1). Od kwot, o których mowa w ust. 1 – za każdy dzień opóźnienia w spłacie, (...) S.A. naliczał i pobierał odsetki według zmiennej stopy procentowej, obowiązującej w (...) S.A. w okresie utrzymywania się zaległości w spłacie kredytu, dla kredytów przeterminowanych i kredytów postawionych po upływie okresu wypowiedzenia w stan natychmiastowej wymagalności. W dniu zawarcia umowy kredytu stopa procentowa dla tych kredytów wynosiła 22% w stosunku rocznym (§ 12 ust. 2 w/w umowy). Stopa procentowa, o której mowa w ust. 2 mogła ulegać zmianom w okresie obowiązywania umowy w przypadku, gdyby nastąpiła zmiana: którejkolwiek ze stóp procentowych (...) ustalanych przez Radę (...) lub, stopy rezerwy obowiązkowej banków ustalonej przez Radę (...) lub, na rynku pieniężnym (§ 12 ust. 3 umowy kredytu). Zgodnie z § 15 umowy kredytu, o powstaniu zaległości w spłacie kredytu lub odsetek, (...) SA miał wysłać zawiadomienie albo monit do kredytobiorcy oraz do osób będących dłużnikami (...) SA z tytułu zabezpieczenia spłaty kredytu, pobierając opłatę przewidzianą w Taryfie. Powód mógł wypowiedzieć umowę w przypadku wystąpienia zaległości w spłacie dwóch pełnych rat kredytu, za co najmniej dwa okresy płatności, nieustanowienia przez kredytobiorcę dodatkowego zabezpieczenia, o którym mowa w § 14 ust. 2, braku wpływów środków pieniężnych, w deklarowanej wysokości, na rachunek kredytobiorcy lub rozwiązania umowy o prowadzenie tego rachunku, gdy kredyt został zabezpieczony umownym prawem potrącenia wymagalnej wierzytelności (...) SA z wierzytelnościami kredytobiorcy z tytułu środków pieniężnych wpływających oraz środków przechowywanych na tym rachunku, niedotrzymania przez kredytobiorcę innych warunków udzielenia kredytu określonych w umowie lub w umowie o zabezpieczenie spłaty kredytu (§ 16 ust. 1 umowy). Wypowiedzenie umowy w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 poprzedzone miało zostać wysłaniem przez powoda do kredytobiorcy listem poleconym wezwania do zapłaty zaległych należności. Kredytobiorca zobowiązany był do wpłaty zaległej należności w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy (§ 16 ust. 2 umowy). Termin wypowiedzenia umowy wynosił 30 dni (§ 16 ust. 3 umowy). Pozwana początkowo spłacała kredyt regularnie i w terminie. Z czasem pozwana zaczęła uiszczać należności nieterminowo, w związku z czym doszło do powstania zadłużenia. Ostatnią ratę kredytu pozwana uiszczyła w grudniu 2012 r. Powód z uwagi na nie płacenie przez pozwaną umowy kredytu w określonej wysokości i w terminach wypowiedział umowę kredytu gotówkowego. Wezwaniem do zapłaty i wypowiedzeniem umowy z dnia 20 marca 2013 r. bank poinformował pozwaną o zaległości. Jednocześnie bank wezwał pozwaną do zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania zaległości w wysokości 4.922,52 zł oraz 60 zł. powód wskazał, że na dzień wezwania w skład zadłużenia wchodziły następujące kwoty: 3.606,64 zł – należność główna, 1.257,51 zł – odsetki, 58,37 zł – odsetki za nieterminową spłatę, 60 zł – opłaty bankowe.

Powód w piśmie z dnia 20 marca 2013 r. poinformował pozwaną, że w przypadku niedokonania wpłat w/w zaległości w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania wraz z upływem tego terminu – niniejszym wypowiada umowę nr (...) w zakresie warunków spłaty. Powód w w/w piśmie wskazał, że wypowiedzenie warunków spłaty oznacza obowiązek spłaty całej kwoty zadłużenia w terminie wypowiedzenia. Termin wypowiedzenia wynosił 30 dni. Na dzień 20 marca

2013 r. zadłużenia wobec powoda wynosiło: 81.891,69 zł oraz 60 zł, w tym: należność główna – 79.727,17 zł, odsetki – 1.257,51 zł. odsetki za nieterminową spłatę – 58,37 zł, opłaty bankowe – 60 zł.

Z zapisów pisma z dnia 20 marca 2013 r. wynikało, że spłata zaległych zobowiązań w okresie wypowiedzenia powodowała, że wypowiedzenie traciło moc. W przypadku braku spłaty zaległych zobowiązań w terminie wypowiedzenia cała kwota pożyczki/kredytu wraz z odsetkami i opłatami, po upływie terminu wypowiedzenia stała się wymagalna, a (...) S.A. mogła podjąć działania zmierzające do odzyskania należności. Jednocześnie poinformowano, że od dnia następnego po upływie terminu wypowiedzenia Bank będzie naliczał i pobierał od zadłużenia przeterminowanego odsetki według stopy procentowej przewidzianej obowiązującej w (...) SA dla kredytów przeterminowanych i kredytów postawionych, po upływie terminu wypowiedzenia, w stan natychmiastowej wymagalności, w która w dniu wysłania pisma wynosiła 19% w stosunku rocznym. Wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy zostało pozwanej wysłane w dniu 27 marca 2013 r. Pozwana pomimo podwójnej awizacji przesyłki nie podjęła korespondencji w terminie. W dniu 22 kwietnia 2013 r. korespondencja wróciła do powoda.

W dniu 7 czerwca 2013 r. powód wystawił Bankowy (...) nr (...), w którym stwierdzono wysokość zadłużenia wobec powoda w wysokości 88.222,04 zł. Na powyższą kwotę składały się: należność główna – 79.727,17 zł, odsetki umowne za okres od 20 stycznia 2013 r. do dnia 7 czerwca 2013 r. – 8.434,87 zł, koszty – 60 zł. Pismem z dnia 7 czerwca 2013 r. powód wniósł do Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w P. wniosek o nadanie klauzuli wykonalności Bankowemu (...)nr (...) z dnia 7 czerwca 2013 r. Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2013 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Poznań – Stare Miasto w P. w sprawie o sygn. akt II Co 4038/13 oddalił wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Powód w dniu 14 stycznia 2016 r. wniósł pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko pozwanej o zapłatę kwoty 116.183,87 zł. Powód w powyższym pozwie datę wymagalności roszczenia głównego tj. 79.727,17 zł określił na dzień 11 maja 2013 r.

Postanowieniem z dnia 4 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 89938/16 stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Poznaniu. Zarządzeniem z dnia 4 marca 2016 r. powód został wezwany m.in. do wykazania dokumentem umocowania do reprezentowania powoda w terminie 14 dni pod rygorem umorzenia postępowania. Postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygn. akt XII Nc 230/16 umorzył postępowanie na podstawie art. 505(37) § 1 k.p.c. Pismem z dnia 2 maja 2018 r. powód wezwał pozwaną do spłaty wymagalnego zadłużenia w wysokości 134.497,05 zł w terminie 7 dni od dnia odebrania wezwania do zapłaty pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Bank zastrzegł, że jeżeli pozwana nie miałaby możliwości spłaty zobowiązania w całości jednorazowo, to istnieje możliwość zawarcia ugody lub porozumienia ustalające warunki spłaty zadłużenia. Na dzień sporządzenia wezwania do zapłaty zadłużenie wobec powoda wynosiło 134.497,05 zł, w tym 79.727,17 zł kapitał, 54.643,88 zł odsetki umowne oraz 126 zł prowizje i opłaty. Pozwana nie odebrała korespondencji. Korespondencja wróciła do powoda z adnotacją „zwrot nie podjęto w terminie”. W dniu 20 czerwca 2018 r. został sporządzony wyciąg z ksiąg bankowych (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. nr (...), w którym wskazano wysokość zadłużenia pozwanej wobec powoda w wysokości 135.844,01 zł z tytułu umowy kredytu gotówkowego nr (...) z dnia (...) Na kwotę wymagalnego zadłużenia składały się:- niespłacony kapitał w kwocie 79.727,17 zł, - odsetki umowne za okres od 20 grudnia 2012 r. do dnia 20 czerwca 2018 r. w kwocie 56.041,84 zł,- koszty, opłaty i prowizje bankowe w kwocie 75 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy zważył, że na podstawie art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2187) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Oznacza to, że na powodzie ciążył obowiązek przekazania kredytobiorcy określonej kwoty, na pozwanym zaś spoczywało zobowiązanie zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W przedmiotowej sprawie powód domagał się zasądzenia od pozwanej z tytułu zadłużenia z umowy kredytu gotówkowego z dnia (...) r. kwoty w łącznej wysokości 135.844,01 zł, na którą składają się: kapitał – 79.727,17 zł, odsetki umowne od dnia 20 grudnia 2012 r. do dnia 20 czerwca 2018 r. – 56.041,84 zł, koszty, opłaty i prowizje bankowe – 75,00 zł. Pozwana w toku postępowania nie zajęła stanowiska w sprawie, nie odbierała korespondencji. Niemniej jednak Sąd I instancji przyjął, że korespondencja sądowa została pozwanej doręczona prawidłowo ze skutkiem doręczenia – w trybie podwójnego awizo. Powód wykazał, że inny adres pozwanej poza adresem wskazanym w umowie kredytu nie był jemu znany, a Sąd z urzędu również nie ustalił innego adresu zamieszkania pozwanej. Z uwagi na powyższe, Sąd wydał wyrok zaoczny na podstawie art. 339 k.p.c. Przed przejściem do merytorycznych rozważań, Sąd Okręgowy podkreślił, że w sprawach w których stroną jest konsument (a niewątpliwie pozwana w przedmiotowej sprawie występuje w roli konsumenta a nie osoby prowadzącej działalność gospodarczą) Sąd z urzędu bada termin przedawnienia roszczenia. W dniu 9 lipca 2018 r. weszła w życie nowelizacja kodeksowej regulacji przedawnienia. Dotyczyła ona czterech głównych zagadnień. Długość zasadniczego (ogólnego) terminu przedawnienia skrócono z 10 lat do 6 (zmiana art. 118 i 125 § 1 k.c.). Zmodyfikowano bieg terminów przedawnienia wynoszących co najmniej dwa lata (zmiana art. 118 k.c.). Wprowadzono zasadę, zgodnie z którą upływ terminu przedawnienia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi należy uwzględniać z urzędu (art. 117 § 2¹ k.c.) oraz stworzono sądowi możliwość nieuwzględnienia upływu tego terminu (art. 117¹ k.c.). Ponadto nowe brzmienie niektórych przepisów Kodeksu zawiera niewielkie zmiany redakcyjne (Komentarz do art. 117 KC red. Gniewek 2019, wyd. 9/Machnikowski).

Zgodnie z art. 117 § 21 k.c. po upływie terminu przedawnienia nie można domagać się zaspokojenia roszczenia przysługującego przeciwko konsumentowi. W myśl art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata. W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z 3-letnim terminem przedawnienia, albowiem roszczenie którego domaga się powód jest związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. W orzecznictwie przyjmuje się, że do zastosowania trzyletniego terminu przedawnienia nie jest wymagane, aby obie strony stosunku prawnego, z którego wywodzi się roszczenie majątkowe, prowadziły działalność gospodarczą. Wystarczy, że działalność gospodarczą prowadzi tylko strona dochodząca roszczenia, które wiąże się z tą działalnością (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach - I Wydział Cywilny z dnia 25 kwietnia 2018 r. I ACa 1099/17, Legalis numer 1775539). Powód jako termin wymagalności roszczenia wskazał dzień 11 maja 2013 r. Trzyletni termin przedawnienia minąłby w dniu 11 maja 2016 r. Przed jego upływem powód złożył w dniu 14 stycznia 2016 r. pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Sprawa następnie została przekazana do Sądu Okręgowego w Poznaniu i Sąd postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2016 r. umorzył postępowanie w sprawie na podstawie art. 505(37) § 1 k.p.c., zgodnie z którym, po przekazaniu sprawy do sądu według właściwości ogólnej przewodniczący wzywa powoda wyłącznie do wykazania umocowania, o ile stwierdzenie umocowania przez sąd nie jest możliwe na podstawie wykazu lub innego rejestru, do którego sąd ma dostęp drogą elektroniczną, lub do przedłożenia pełnomocnictwa, a po przekazaniu sprawy na podstawie art. 505(33) § 1 lub art. 505(34) § 1 przewodniczący wzywa powoda również do uiszczenia opłaty uzupełniającej od pozwu - w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia wezwania pod rygorem umorzenia postępowania. W razie nieusunięcia powyższych braków pozwu sąd umarza postępowanie. Powód w określonym przez sąd terminie nie wykonał zobowiązania sądu do przedłożenia umocowania wynikającego z art. 505(37) § 1 k.p.c., pod rygorem umorzenia postępowania. Wobec niewykonania zarządzenia Sądu, zaktualizował się rygor umorzenia postępowania. W związku z tym należało rozważyć, czy sprawa sądowa umorzona na podstawie art. 505(37) § 1 k.p.c. przerwała bieg terminu przedawnienia. W orzecznictwie przyjmuje się, że wytoczenie powództwa w elektronicznym postępowaniu upominawczym zakończonym umorzeniem postępowania na podstawie art. 505[37] § 1 k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia (vide: uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 21 listopada 2013 r. III CZP 66/13, Legalis numer 738592). Tym samym należy przyjąć, że bieg terminu został przerwany i na nowo rozpoczął swój bieg po dniu 12 kwietnia 2016 r. Powód zaś pozew złożył w dniu 6 lipca 2018 r., tj. przed upływem terminu przedawnienia.

Przechodząc do meritum, należy wskazać, iż zgodnie z art. 75 ust. 1 prawa bankowego (w brzmieniu obowiązującym w dacie wypowiedzenia umowy), w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej bank może obniżyć kwotę przyznanego kredytu albo wypowiedzieć umowę kredytu. Termin wypowiedzenia, o którym mowa w ust. 1, o ile strony nie określią w umowie dłuższego terminu, wynosi 30 dni, a w razie zagrożenia upadłością kredytobiorcy - 7 dni (ust. 2). Wypowiedzenie umowy kredytu z powodu utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej lub zagrożenia jego upadłością nie może nastąpić, jeżeli bank zgodził się na realizację przez kredytobiorcę programu naprawczego (ust. 3). Przepis ust. 3 stosuje się przez cały okres realizacji programu naprawczego, chyba że bank stwierdzi, iż program naprawczy nie jest w sposób należyty realizowany (ust. 4). Niedotrzymanie przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu tożsame jest z naruszeniem jakiegokolwiek postanowienia umowy kredytu. Nie ma tutaj także znaczenia waga (czy to z punktu widzenia banku, czy kredytobiorcy) dokonanego naruszenia czy też kwestia winy po stronie kredytobiorcy. W umowach kredytowych z kredytobiorcą, którym jest osoba prawna, spotyka się klauzule tzw. change of control. Dotyczą one zmiany stanu właścicielskiego osoby prawnej; kredytobiorca zobowiązany jest uzyskać uprzednią zgodę banku na dokonanie jakichkolwiek zmian w strukturze właścicielskiej. Nieotrzymanie uprzedniej zgody banku skutkuje zazwyczaj możliwością wypowiedzenia umowy przez bank. Poza sporem pozostawało, że strony w dniu(...) zawarły umowę kredytu gotówkowego. Pozwana z uwagi na nie zajęcie stanowiska w sprawie nie podniosła żadnych zarzutów. Niemniej jednak rolą Sądu było sprawdzenie czy powód na gruncie przepisów prawa bankowego przestrzegając wszystkich formalności i wymagań związanych z wypowiedzeniem kredytu i postawieniem go w stan wymagalności. Sąd bowiem z urzędu stosuje prawo materialne.

Wątpliwości Sądu Okręgowego budziła kwestia wypowiedzenia umowy, tj. czy doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu z dnia(...)

W ocenie Sądu I instancji samo wypowiedzenie umowy kredytu nie powoduje zniesienia istniejącego między stronami stosunku obligacyjnego wynikającego z zawartej umowy, skutkuje jednak wymagalnością roszczenia banku obejmującego niespłacone raty kredytu oraz odsetki kapitałowe i odsetki za opóźnienie. Samo wypowiedzenie umowy kredytowej, nie może być wykonane w sposób nagły, zaskakujący dla kredytobiorcy nawet jeżeli istnieją podstawy do jego podjęcia zgodnie z treścią umowy kredytowej. W przedmiotowej sprawie powód w piśmie z dnia 20 marca 2013 r. wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 4.922,52 zł i 60 zł, a ponadto wypowiedział umowę wskazując kwotę należności głównej wraz z odsetkami w wysokości 81.891,69 zł oraz 60 zł. W ocenie Sądu I instancji takie skumulowanie wezwania do zapłaty z zastrzeżeniem wypowiedzenia umowy nie jest poprawne. Skoro w wypowiedzeniu umowy o kredyt zawarto również wezwanie do bezzwłocznej spłaty bieżącego zadłużenia w wysokości wynikającej na dzień sporządzenia pisma 4.922,52 zł oraz 60 zł tytułem opłat bankowych i jednocześnie wskazano, że spłata powyższej kwoty w terminie 7 dni od dnia doręczenia pisma spowoduje ustanie skuteczności prawnej wypowiedzenia, tym samym należało dokonać oceny oświadczenia woli banku na gruncie art. 65 k.c. w związku z art. 61 k.c. W tym zakresie Sąd I instancji wskazał, że w wypowiedzeniu z dnia 20 marca 2013 r. – w jednym piśmie bank zawarł zarówno oświadczenie o wypowiedzeniu umowy jak i jednocześnie wezwał do spłaty zadłużenia wyliczonego na określony dzień, która to spłata miała spowodować ustanie skuteczności prawnej złożonego wypowiedzenia. Od powoda jako profesjonalisty należało oczekiwać, aby działania upominawcze, były zgodne z dyspozycją art. 75 Prawa bankowego i tym samym poprzedzały właściwe wypowiedzenie umowy. Połączenie bowiem w jednym piśmie wypowiedzenia i wskazania, że zapłata zaległości spowoduje ustanie skuteczności prawnej wypowiedzenia w istocie czyni iluzorycznym postępowanie upominawcze, a wypowiedzenie umowy niejednoznacznym. Z samej istoty upomnienia wynika, że stanowi ono rodzaj skarcenia, napomnienia, przypomnienia, lecz nie ukarania. Sekwencja oświadczeń powodowego banku powinna być taka, że powód w pierwszej kolejności winien wezwać kredytobiorcę do zapłaty, a w przypadku upływu wyznaczonego mu terminu - złożyć oświadczenie o wypowiedzeniu umowy.

W orzecznictwie wskazuje się, że prawidłowe wypowiedzenie umowy nie może być uznane pismo, w którym bank stwierdza, że w przypadku braku spłaty zadłużenia w określonym terminie pismo należy potraktować jako wypowiedzenie umowy przez bank, z którego nie sposób wywnioskować chociażby tego w jakiej dacie umowa uległa rozwiązaniu, w szczególności w jaki sposób należy liczyć okres wypowiedzenia (por. wyrok SA w Szczecinie

z dnia 14.05.2015 r., I A Ca 16/15; wyrok SN z dnia 08.09.2016 r., II CSK 750/15), a wypowiedzenie umowy kredytu powinno być złożone samodzielnie, po wyczerpaniu działań upominawczych i jednoznacznie sformułowane. Skumulowanie wezwania do zapłaty z zastrzeżeniem wypowiedzenia umowy nie jest poprawne. Wypowiedzenie jest prawem kształtującym, które jest realizowane poprzez oświadczenie złożone drugiej stronie umowy (art. 61 k.c.). Z uwagi na szczególne skutki jakie ze sobą niesie, a które prowadzą do zerwania pomiędzy stronami węzła obligacyjnego, uznać należy, że zgodnie z art. 60 k.c. zachowanie takie nie powinno pozostawiać żadnych wątpliwości co do prawidłowości jego złożenia. Przepis art. 60 k.c. o ile pozostawia swobodę w doborze zachowania wyrażającego wolę, to stawia wymóg tego, aby było ono zrozumiałe dla jego odbiorcy - innymi słowy by ten mógł ustalić jaki był sens tego oświadczenia. Za prawidłowe wypowiedzenie umowy nie może być uznanie pismo, w którym powód stwierdza, „że spłata zadłużenia w określonym terminie spowoduje ustanie skuteczności prawnej niniejszego wypowiedzenia”. Takie oświadczenie banku nie daje jasności, bowiem nie sposób wywnioskować w jaki sposób liczyć należy okres wypowiedzenia. Jasny i jednoznaczny w tym wypadku jest jedynie przekaz zawierający wezwanie kredytobiorcy do zapłaty oraz termin w jakim obowiązany jest spełnić swoje świadczenie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - I Wydział Cywilny z dnia 17 stycznia 2018 r. I A Ca 682/17, Legalis nr 1781695). Wypowiedzenie umowy o kredyt będące uprawnieniem kształtującym banku, prowadzącym do zakończenia nawiązanego stosunku prawnego bez dochowania wymaganych warunków może prowadzić do uznania tej czynności za bezskuteczną. Dokonanie takiego wypowiedzenia nie może być czynnością nagłą, zaskakującą dla kredytobiorcy, nawet, jeżeli istnieją podstawy do podjęcia go zgodnie z treścią umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r., V CSK 698/14). Jest ono bardzo dotkliwe dla kredytobiorcy, dlatego skorzystanie z niego powinno nastąpić po wyczerpaniu środków mniej dolegliwych, odpowiednich wezwań. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 września 2016 r. II CSK 750/15 (Legalis numer 1555664), w którym wskazał, iż wypowiedzenie umowy o kredyt będące uprawnieniem kształtującym banku, prowadzącym do zakończenia nawiązanego stosunku prawnego, bez dochowania wymaganych warunków, może prowadzić do uznania tej czynności za bezskuteczną. Dokonanie takiego wypowiedzenia nie może być czynnością nagłą, zaskakującą dla kredytobiorcy, nawet jeżeli istnieją podstawy do podjęcia go zgodnie z treścią umowy. Jest ono bardzo dotkliwe dla kredytobiorcy, dlatego skorzystanie z niego powinno nastąpić po wyczerpaniu środków mniej dolegliwych, odpowiednich wezwań. Skuteczność wezwania przez bank kredytobiorcy do zapłaty zaległej raty kredytowej i wypowiedzenia umowy kredytowej uzależniona jest od dokonania czynności upominawczych i doręczenia tych oświadczeń na właściwy, ostatni i znany bankowi adres kredytobiorcy. Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, powód nie wdrożył działań upominawczych, a w piśmie z dnia 20 marca 2013 r. połączył wezwanie do zapłaty z wypowiedzeniem. Powód w ocenie Sądu I instancji naruszył § 16 ust. 2 umowy kredytu z dnia (...), zgodnie z którym wypowiedzenie umowy w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 poprzedzone miało zostać wysłaniem przez powoda do kredytobiorcy listem poleconym wezwania do zapłaty zaległych należności. Kredytobiorca zobowiązany był do wpłaty zaległej należności w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy. Powód jednak nie wysłał takiego wezwania do pozwanej. Powód nie przedłożył dokumentów z których wynikałoby, że oprócz wezwania do zapłaty i wypowiedzenia dokonanego w tym samym piśmie – w piśmie z dnia 20 marca 2013 r. wysłał wcześniej odrębne wezwanie do zapłaty. Tym samym powód również naruszył § 15 umowy kredytu, zgodnie z którym o powstaniu zaległości w spłacie kredytu lub odsetek, (...) SA miał wysłać zawiadomienie albo monit do kredytobiorcy oraz do osób będących dłużnikami (...) SA z tytułu zabezpieczenia spłaty kredytu, pobierając opłatę przewidzianą w Taryfie. Zatem wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy w jednym piśmie zostało dokonane niezgodnie z zapisami umowy z dnia (...).r. W ocenie Sądu Okręgowego uzależnienie wypowiedzenia od dokonania zapłaty godziło w stabilność stosunku prawnego zawartego pomiędzy stronami. Sąd Najwyższy dopuścił możliwość niestanowczego wypowiedzenia umowy o kredyt, w szczególnych okolicznościach, dotyczących stworzenia kredytobiorcy możliwości doprowadzenia do kontynuacji stosunku kredytowego na dotychczasowych warunkach (por. wyrok z dnia 24 września 2015 r., V CSK 698/14). Z dokumentów zgromadzonych w aktach przedmiotowej sprawy nie wynika, aby szczególne okoliczności miały miejsce. Zgodnie z art. 89 k.c., powstanie lub ustanie skutków czynności prawnej można uzależnić od zdarzenia przyszłego i niepewnego, chyba że taką możliwość wyłącza ustawa albo właściwości czynności prawnej. W postanowieniu składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2013 r., III CZP 85/12 (OSNC 2013 nr 11, poz. 132) zostało wyrażone stanowisko, że dopuszczalne jest, co do zasady, dokonanie czynności prawnej zawierającej zastrzeżenie, że jej skutek zależy od skorzystania z uprawnienia lub woli wykonującego zobowiązanie, a zdarzenie zależne od zachowania strony może polegać na spełnieniu lub niespełnieniu świadczenia. Zastrzeżenie to podlega

ocenie na podstawie art. 353⁽¹⁾ k.c., z uwzględnieniem normatywnej konstrukcji warunku określonej w art. 89 k.c. Nie została wyłączona dopuszczalność zastrzeżenia warunku także w jednostronnej czynności prawnej obejmującej wypowiedzenie umowy. Zaakceptowane zostało stanowisko, że warunkiem może być także spełnienie świadczenia, ponieważ zapłata nie zawsze jest zdarzeniem całkowicie uzależnionym od dłużnika (wyroki z dnia 6 września 2007 r., IV CSK 118/07 (OSP 2008 nr 12, poz. 125; z dnia 17 marca 2011 r., IV CSK 358/10). Przyjmowana co do zasady możliwość złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o kredyt pod warunkiem niezapłacenia zadłużenia wymaga rozważenia, czy powinna mieć zastosowanie w kontekście postanowień konkretnej umowy. Zastosowaniu takiego sposobu rozwiązania umowy stron sprzeciwia się jej trwały charakter, podjęcie decyzji w tym względzie bez wypełnienia wymaganych czynności upominawczych, spowodowanie niejasnej sytuacji w odniesieniu do czasu i zakresu skuteczności takiego oświadczenia, jak też dotkliwe pozbawienie ochrony interesów kredytobiorcy. Powyższe w ocenie Sądu I instancji uzasadnia twierdzenie, że przedłożone w niniejszej sprawie wypowiedzenie nie może być uznane za skuteczne.

Przepis art. 61 § 1 k.c. określa chwilę skutecznego złożenia oświadczenia woli składanego innej osobie. Następuje to, jak tylko dotrze ono do tej osoby, w taki sposób, że mogła się z nim zapoznać. Jeżeli treść oświadczenia woli składanego innej osobie zawarta jest w piśmie przesyłanym pocztą, a przesyłka - wobec niemożności doręczenia - zostanie pozostawiona w urzędzie pocztowym z powiadomieniem o tym adresata, dojście oświadczenia do wiadomości tej osoby, w rozumieniu art. 61 § 1 k.c. następuje z chwilą doręczenia pisma w dniu, przyjętym analogicznie do doręczania pisma sądowego, w trybie art. 139 § 1 k.p.c. Zasadniczym celem doręczenia jest to, aby odbiorca faktycznie pismo otrzymał i zapoznał się z jego treścią. Chodzi zatem o to, żeby adresat odebrał korespondencję z urzędu pocztowego w wyznaczonym czasie, co pozwala mu na realne zapoznanie się z treścią oświadczenia. Dopuszczona została możliwość zastosowania do składania i przyjmowania oświadczeń woli w sferze prawa materialnego tzw. doręczeń zastępczych, w rozumieniu kodeksu postępowania cywilnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2009 r., IV CSK 53/09 i z dnia 18 kwietnia 2011 r., V CSK 215/11, niepublikowane). Ustawodawca przyjął kwalifikowaną teorię doręczenia, odnoszącą się do konieczności ustalenia możliwości zapoznania się adresata z oświadczeniem w zwykłym toku rzeczy. Oznacza to, że jeśli nadawca oświadczenia doręcza pismo w miejsce, które stanowi miejsce zamieszkania odbiorcy albo miejsce jego stałej aktywności, za decydujący dla uznania go za doręczone uważana jest chwila dostarczenia pisma w to miejsce. Domniemywa się skuteczność doręczenia. Pozwana nie odebrała korespondencji od powoda zawierającej wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy. Powód powyższe pismo wysłał do pozwanej na adres wskazany w umowie kredytu z dnia (...). Zgodnie z § 21 ust. 1 umowy, wszelkie dotyczące umowy oświadczenia, zawiadomienia, informacje i pisma (korespondencję) powód miał przysyłać do kredytobiorcy na adres wskazany w umowie lub na inny adres wskazany przez kredytobiorcę po zawarciu umowy. Jak wynika z § 21 ust. 2 w/w umowy, kredytobiorca zobowiązał się niezwłocznie zawiadomić powoda o zmianie swojego nazwiska, adresu zamieszkania, adresu korespondencyjnego oraz miejsca pracy. Z kolei § 21 ust. 3 stanowi, iż w razie zaniedbania obowiązku, o którym mowa w ust. 2, korespondencja miała być wysyłana do kredytobiorcy na ostatni wskazany przez niego adres. Powód nie zna innego adresu pozwanej. W związku z tym powód słusznie zastosował art. 139 § 1 k.p.c. i przyjął, że w/w pismo z dnia 20 marca 2013 r. zostało pozwanej doręczone w trybie podwójnego awizo. Skutek doręczenia korespondencji mógł dotyczyć wysłania jej na ostatni znany powodowi adres zamieszkania pozwanej, bez względu na to, czy doszłoby do odbioru korespondencji przez pozwaną. Trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 maja 2014 r., III CSK 204/13, że konsument nie może być zwolniony z obowiązku współdziałania przy realizowaniu umowy (art. 354 § 2 k.c.), w tym informowania o zmianie adresu, a niewypełnienie go, powinno prowadzić do dokonywania doręczeń na ostatni znany adres. Sąd I instancji podkreślił, że brak jednoznacznego oświadczenia powoda o wypowiedzeniu umowy kredytu, czyni nieskuteczne oświadczenie o wypowiedzeniu zawarte w piśmie z dnia 20 marca 2013 r., skoro nie można na podstawie jego treści ustalić od kiedy należy liczyć 30 – dniowy termin wypowiedzenia. Treść pisma z dnia 20 marca 2013 r. nie jest jednoznaczna, tym bardziej, że z treści tego pisma wynika również, że w przypadku braku spłaty zaległych zobowiązań w terminie wypowiedzenia cała kwota pożyczki/kredytu wraz z odsetkami i opłatami, po upływie terminu wypowiedzenia stała się wymagalna. Zatem pozwana mogłaby przyjąć początkowy termin wypowiedzenia od dnia następnego pod dniem odebrania pisma z dnia 20 marca 2013 r. W ocenie Sądu pismo z dnia 20 marca 2013 r. nie jest jednoznaczne i w pełni zrozumiałe dla konsumenta. Z drugiej strony jak już była o tym mowa powyżej, wezwanie do zapłaty w jednym dokumencie z wypowiedzeniem

umowy kredytowej nie można uznać skuteczne. Oświadczenie woli, w którym połączono w jednym piśmie wezwanie do zapłaty, zakreślono 14 dniowy termin do wystąpienia z wnioskiem o restrukturyzację zadłużenia i jednocześnie wskazano, że stanowi ono wypowiedzenie umowy jeśli dłużnik nie zadośćuczyni obowiązkowi zapłaty i nie złoży wniosku, nie jest wypowiedzeniem jednoznacznym. Z tak sformułowanego oświadczenia, nie sposób wywnioskować kiedy nastąpią jego skutki, od kiedy biegnie 30 - dniowy termin wypowiedzenia, jaka kwota wykorzystanego kredytu i odsetek będzie wymagalna z chwilą upływu terminu wypowiedzenia (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 lipca 2018 r. I ACa 285/18, LEX nr 2563240). Ubocznie należy zauważyć, że art. 75c ustawy – Prawo bankowe nie ma zastosowania w przedmiotowej sprawie, albowiem wszedł on w życie w 2015 r., a do wypowiedzenia umowy (choć bezskutecznie) doszło w 2013 r. Po przyjęciu, że umowa nie została skutecznie wypowiedziana, powodowi otwiera się droga do zastosowania art. 75 c Prawa bankowego, celem dokonania ewentualnie restrukturyzacji kredytu czy też wypowiedzenia umowy kredytu gotówkowego zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami prawa. Tym samym w ocenie Sądu I instancji wobec nieskutecznego wypowiedzenia umowy kredytu powód nie może domagać się od pozwanej zwrotu w całości niespłaconej części kredytu wraz z odsetkami. Mając na uwadze powyższe, Sąd I instancji oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd ten orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., obciążając tymi kosztami w całości powoda jako stronę przegrywającą postępowanie.

Apelację od tego rozstrzygnięcia wniósł powód, który zaskarżył wyrok w całości. Apelujący zarzucił błędy w ustaleniach faktycznych mające istotny wpływ na treść wyroku. W konkluzji apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa oraz zasądzenia kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i wywody prawne Sądu I Instancji, poza odnoszącymi się do oceny skuteczności wypowiedzenia pozwanej umowy kredytu.

Rację ma bowiem apelujący zarzucając Sądowi Okręgowemu wadliwe przyjęcie, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie doszło do skutecznego wypowiedzenia pozwanej umowy kredytu, z uwagi na fakt, że pismo powoda z 20.03.2013r zawierało zarówno wezwanie do zapłaty jak i oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytu. Dostrzegalna jest rozbieżność poglądów judykatury, co do dopuszczalności złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytu połączonego z wezwaniem do zapłaty, które jednocześnie ewentualną zapłatę zadłużenia uznaje jako warunek rozwiązujący.

Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę stoi na stanowisku, że takie warunkowe wypowiedzenie jest dopuszczalne i podziela w całości pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z 09.09.2019r V ACa 265/19 wskazujący, że brak jest ustawowego zakazu wypowiedzenia umowy o kredyt pod warunkiem, co do zasady możliwe również pozostaje zastrzeżenie warunku potestatywnego, czyli uzależniającego skutki czynności prawnej od zachowania drugiej strony umowy, w tym też od spełnienia przez nią świadczenia. Zgodnie bowiem z art. 89 k.c. powstanie lub ustanie skutków czynności prawnej (również jednostronnej czynności prawnej jaką pozostaje wypowiedzenie umowy) można uzależnić od zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunku), chyba że nie zezwala na to ustawa, albo wynika to z właściwości tej czynności prawnej. Także Sąd Najwyższy w postanowieniu 7 sędziów z 22 03.2013r III CZP85/12 wskazał, że dopuszczalne jest –co do zasady– dokonanie czynności prawnej zawierającej zastrzeżenie, że jej skutek zależy od skorzystania z uprawnienia lub woli wykonującego zobowiązanie, a zdarzenie zależne od zachowania strony może polegać na spełnieniu lub niespełnieniu świadczenia. Zastrzeżenie to podlega ocenie na podstawie art. 353¹ k.c. , z uwzględnieniem normatywnej konstrukcji warunku określonej w art. 89k.c.

Powołane przez Sąd Okręgowy poglądy orzecznictwa przyjmujące niedopuszczalność dokonania wypowiedzenia umowy o kredyt z zastrzeżeniem warunku wskazują przede wszystkim na brak jednoznaczności w zakresie określenia

sytuacji kredytobiorcy, do którego adresowane jest warunkowe wypowiedzenie umowy, a którego interesy muszą również podlegać stosownej ochronie i który ma prawo do pełnego rozeznania we własnej sytuacji prawnej (choćby w zakresie oznaczenia daty skutku wypowiedzenia). Argument powyższy nie może jednakże dotyczyć przedmiotowego sporu, albowiem z treści wypowiedzenia dokonanego przez powoda w sposób jednoznaczny wynika, że pozwana może dokonać spłaty wskazanego w jego treści zadłużenia w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma, zaś jeżeli tego nie uczyni nastąpi wypowiedzenie umowy przez powoda z zachowaniem 30 - dniowego terminu wypowiedzenia, rozpoczynającego się od dnia, w którym upłynął wskazany termin 7 dni wyznaczony na spłatę zadłużenia. Sytuacja prawna pozwanej pozostaje zatem w pełni jasna, oznaczenie dnia, w którym nastąpiło skuteczne wypowiedzenie umowy kredytu nie sprawia żadnych trudności, zaś zastosowana przez powoda konstrukcja wypowiedzenia w istocie jest dla kredytobiorcy zdecydowanie korzystniejsza niż wypowiedzenie umowy bez warunku. Trafnie także wskazał apelujący, że Sąd Okręgowy przyjmując, że treść pisma powoda z 20.03.2013r była niezrozumiała dla pozwanej nie czynił w tym przedmiocie żadnych ustaleń, jako, że pozwana w ogóle nie zajęła stanowiska w tej kwestii, zatem powyższe stwierdzenie oparte było jedynie na przypuszczeniu. W tych okolicznościach należało dojść do przekonania, że również i z właściwości umowy o kredyt nie wynika niedopuszczalność jej warunkowego wypowiedzenia, przy treści warunku jaki zastrzeżony został w przedmiotowej sprawie.

Ubocznie wskazać należy, że 27 listopada 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw. Dodała ona do ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe art. 75c. W ust. 1 przewiduje on, że jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu, bank wzywa go do dokonania spłaty, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych. W ust. 2 stanowi zaś, że w wezwaniu, o którym mowa w ust. 1, bank informuje kredytobiorcę o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Na mocy art. 12 ustawy dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, w terminie 30 dni od dnia jej wejścia w życie banki miały obowiązek dostosowania swojej działalności do wymagań określonych w art. 75c Prawa bankowego. Trzydziestodniowy termin upłynął 27 grudnia 2015 r., zaś w zawartej z pozwaną umowie okres kredytowania upływał z dniem 20.04.2015r, zatem

powód nie miał obowiązku stosować nowododany art. 75c Prawa bankowego w ramach umowy kredytu zawartej z pozwaną.

Biorąc powyższe pod uwagę wskazać należy, że wypowiedzenie z dnia 20 03.2013r było skuteczne, a tym samym, że dochodzona przez powoda wierzytelność wynikająca z pozwu i wyciągu z ksiąg banku z 20 06.2018r (k 5) była wymagalna i podlegała zasądzeniu. Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386§1k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 135.844,01zł z odsetkami umownymi od kwoty kapitału wynoszącej 79.727,17zł ,począwszy od 21.06.2018r. nie większych niż odsetki maksymalne (art.481§2 ¹ k.c.).

O kosztach postępowania za I instancję orzeczono na podstawie art. 98§1i3k.p.c. obciążając nimi w całości pozwaną jako stronę przegrywającą sprawę i zasądzono od pozwanej na rzecz powoda kwotę 6414zł obejmującą 997zł – opłatę od pozwu, 5400zł wynagrodzenie pełnomocnika (§2pkt.6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 10.2015r w sprawie opłat za czynności radców prawnych) oraz na podstawie art. 113 ust.1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazano ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa kwotę 2990zł tytułem brakującej opłaty od pozwu.

Małgorzata Gulczyńska Krzysztof Józefowicz Małgorzata Kaźmierczak

--	--	--